

Sygn. akt III RC 17/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2019 roku

Sąd Rejonowy w Łowiczu w Wydziale III Rodzinnym i Nieletnich

w składzie:

Przewodnicząca: SSR Honorata Wójcik

Protokolant: st.sekr.sąd. Elżbieta Gołaszewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 listopada 2019 roku

sprawy z powództwa K. S. (1)

przeciwko N. S. i F. S. reprezentowanym przez przedstawicielkę ustawową K. S. (2)

o obniżenie alimentów

1. Oddała powództwo,

2. Przyznaje wynagrodzenie radcy prawnemu T. R. za reprezentację z urzędu powoda K. S. (1) w kwocie 295,20 (dwieście dziewięćdziesiąt pięć złotych dwadzieścia groszy) z VAT i należność tę nakazuje wypłacić z rachunku Skarbu Państwa.

Sygn. akt III RC 17/19

UZASADNIENIE

Dnia 31 stycznia 2019 roku K. S. (1) złożył pozew, w którym domaga się obniżenia alimentów na jego małoletnich synów N. S. i F. S. z kwoty po 500 zł miesięcznie na każdego z nich do kwoty po 350 zł miesięcznie na każdego z nich. Wskazał przy tym, że przebywa w zakładzie karnym, gdzie co prawda pracuje odpłatnie, ale otrzymuje netto jedynie ok. 300 zł miesięcznie. Dodał, że biorąc pod uwagę jego wykształcenie i doświadczenie zawodowe nawet w warunkach wolnościowych nie byłby w stanie zarobić na uiszczenie alimentów w kwocie łącznie 1000 zł miesięcznie. (pозew – k. 2, 8-9).

Na rozprawie w dniu 16 maja 2019 roku pełnomocnik powoda poparł powództwo, zaś przedstawicielka ustawowa małoletniego pozwanego nie uznała powództwa (e-protokół rozprawy - k. 27). Swoje stanowiska strony podtrzymały w toku dalszego postępowania (e-protokół rozprawy - k. 15, 35).

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

N. S. i F. S. są synami K. S. (2) i K. S. (1).

(okoliczności bezsporne)

Wyrokiem z dnia 13 grudnia 2018 roku w sprawie III RC 154/18 Sąd Rejonowy w Łowiczu III Wydział Rodziny i Nieletnich zasądził od K. S. (1) na rzecz jego małoletnich dzieci N. S., ur. (...) i F. S., ur. (...) alimenty w kwotach po 500 zł miesięcznie na rzecz każdego z nich, płatne z góry do dnia 10-go każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie

uchybiecia terminowi płatności którejkolwiek z rat, do rąk matki dzieci K. S. (2), poczynając od dnia 23 października 2018 roku

(dowód: wyrok z akt sprawy III RC 154/18 – k. 37)

W czasie wyrokowania o wysokości alimentów małoletni pozwani mieszkali z matką w domu stanowiącym własność przedstawicielki ustawowej i jej brata, który nie mieszkał wspólnie z nimi. N. miał wówczas 3 i pół roku, zaś F. - 1 rok i 8 miesięcy. Na wyżywienie małoletnich przedstawicielka ustawowa przeznaczała łącznie 400 zł, na pampersy dla F. – 150 zł, na ubrania i obuwie - około 240 zł, na środki higieniczne - około 150 zł. Miesięczny koszt utrzymania małoletnich wynosił minimum 1000 zł. Dodatkowo przedstawicielka ustawowa pozwanych ponosiła koszty utrzymania domu, gdzie zakup opału to wydatek około 300 złotych w przeliczeniu na miesiąc, opłata za prąd – 200 zł, za wodę – 15 zł, gaz – 42 zł, utylizację ścieków – 140 zł, w przeliczeniu na rodzinę na miesiąc. Ponadto ponosiła koszty własnego utrzymania.

(dowód: dokumenty z akt sprawy III RC 154/18)

K. S. (1) miał 31 lat, przebywał w tym czasie w zakładzie karnym (osadzony dnia 03.09.2018 roku). Przed osadzeniem pracował dorywczo i zarabiał około 3000 zł miesięcznie. W zakładzie karnym był zatrudniony odpłatnie.

(dowód: dokumenty z akt sprawy III RC 154/18)

Natomiast K. S. (2) miała 24 lata. Nie pracowała, zajmowała się dziećmi. Otrzymywała świadczenie 500+ w kwocie po 500 zł na każde dziecko i z zasiłek rodzinny – 95 zł na dziecko. Mieszkała wraz z małoletnimi dziećmi w domu stanowiącym własność jej i jej brata. To ona zaspokajała wszelkie niezbędne potrzeby małoletnich synów.

(dowód: dokumenty z akt sprawy III RC 154/18)

Obecnie małoletni pozwany N. S. ma skończone 4 lata i od września b.r. zaczął uczęszczać do przedszkola, w związku z czym wzrosły jego koszty utrzymania. Młodszy z pozwanych F. – w kwietniu b.r. ukończył 2 lata i pozostaje pod opieką matki.

(dowód: zeznania K. S. (2) e-protokół z 16.05.2019 r. 00:03:21 – k. 27v i e-protokół z 13.11.2019 r. 00:02:08 – k. 35-v)

K. S. (2) nadal jest bezrobotna, nie podejmuje pracy z uwagi na konieczność sprawowania opieki nad młodszym synem. Otrzymuje świadczenie 500+ na każde dziecko. Od maja 2019 roku otrzymuje alimenty w kwocie 1000 zł z Funduszu Alimentacyjnego. Wcześniej w wyniku egzekucji komorniczej świadczenia alimentacyjnego otrzymała od komornika jedynie kwotę 260 zł. Dodatkowo pobiera zasiłek rodzinny – 95 zł na każde dziecko. Nadal sama utrzymuje dom, w którym zamieszkuje z małoletnimi pozwanymi. Ponosi następujące koszty utrzymania domu : opłata za prąd - ok. 200 złotych/ miesiąc, woda - 20 złotych/miesiąc, ścieki - 100 złotych/miesiąc, opał - 5 ton po 900 złotych tona na sezon grzewczy na rodzinę.

(dowód: zeznania K. S. (2) e-protokół z 16.05.2019 r. 00:03:21 – k. 27v i e-protokół z 13.11.2019 r. 00:02:08 – k. 35-v)

K. S. (1) w dniu 3 października 2019 roku opuścił zakład karny. W warunkach izolacji penitencjarnej był zatrudniony odpłatnie w okresie od dnia 30.10.2018 roku do kwietnia 2019 roku (przez okres ok. 10 miesięcy). Jego wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia w zakładzie karnym wyniosło za styczeń 2019 roku – 272,16 zł netto, za luty 2019 roku – 292,38 zł netto, za luty 2018 roku – 573,81 zł netto. Obecnie w warunkach wolnościowych K. S. (1) podjął zatrudnienie za kwotę 15 zł za godzinę, ale go to nie satysfakcjonuje i zamierza szukać lepiej płatnej pracy. Oprócz małoletnich pozwanych nie ma nikogo więcej na utrzymaniu. Powód ma zaciągnięty kredyt w P. oraz pożyczkę na zakup szafy, których nie spłacał będąc w zakładzie karnym. Nie posiada majątku.

(zaświadczenie z Zakładu Karnego – k. 25, wydruk z NOE-SAD – k. 26 ; zeznania K. S. (2) e-protokół z 16.05.2019 r. 00:03:21 – k. 27v i e-protokół z 13.11.2019 r. 00:02:08 – k. 35-v; zeznania powoda e-protokół z 13.07.2019 r. 00:03:23 – k. 15)

Sąd uznał za wiarygodny zebrany w sprawie materiał dowodowy w postaci dowodów z dokumentów, jak również z zeznania przesłuchanej w charakterze strony przedstawicielki ustawowej oraz powoda i oparł się na nim dokonując ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo K. S. (1) zasługuje na oddalenie.

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy zastosowanie miał art. 138 k.r.o. W myśl wymienionego przepisu, w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Przez zmianę stosunków rozumieć natomiast należy istotne zwiększenie się usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego bądź istotne zmniejszenie, ustanie lub zwiększenie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego do alimentacji. Zgodnie bowiem z treścią art. 135 § 1 k.r.o. zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego, a wykonywanie obowiązku alimentacyjnego względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, może polegać także, w całości lub w części, na osobistych staraniach o jego utrzymanie lub wychowanie (art. 135 § 2 k.r.o.).

Zakres potrzeb dziecka, których zaspokajanie jest obowiązkiem rodziców, ustanawia przepis art. 96 k.r.o. W związku z powyższym, rodzice zobowiązani są zapewnić dzieciom, które nie są w stanie utrzymać się samodzielnie, zaspokojenie potrzeb w zakresie wyżywienia, odzieży, środków higieny oraz leczenia. Należy podkreślić, iż rodzice mogą być zwolnieni od świadczeń alimentacyjnych w stosunku do dziecka tylko wtedy, gdy dziecko posiada własny majątek, a dochody z tego majątku wystarczają na całkowite pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania. We wszelkich innych wypadkach na rodzicach ciąży stanowiący obowiązek utrzymania dziecka, ograniczony tylko ich możliwościami zarobkowymi i majątkowymi.

Powód wystąpił z pozwem o obniżenie alimentów po upływie 2 miesięcy od wydania przez Sąd Rejonowy w Łowiczu wyroku w sprawie III RC 154/18 zasadzającego alimenty na rzecz małoletnich dzieci. Od chwili, kiedy ostatnio była ustalona wysokość alimentów od pozwanego na rzecz jego małoletnich synów, to jest od momentu wydania wyroku przez Sąd Rejonowy w Łowiczu w sprawie III RC 154/18, do chwili obecnej upłynęło 11 miesięcy. Od tamtej pory uległa zmianie sytuacja K. S. (1), bowiem opuścił on zakład karny. Obecnie powód pracuje w warunkach wolnościowych, jednakże nadal nie płaci alimentów na rzecz małoletnich synów N. i F.. W sytuacji powoda doszło w ocenie Sądu do istotnej zmiany w zakresie możliwości zarobkowych i majątkowych w okresie pomiędzy grudniem 2018 roku i listopadem 2019 roku, w ten sposób, że możliwości te po stronie powoda polepszyły się.

Sytuacja przedstawicielki ustawowej powodów nie uległa zmianie od grudnia 2018 roku w takim stopniu, aby uzasadniało to zmniejszenie alimentów do kwoty łącznie 700 zł miesięcznie - udziału pozwanego w kosztach utrzymania i wychowania N. S. i F. S. poprzez obniżenie alimentów. K. S. (2) obecnie, tak jak przed rokiem nie pracuje, wychowuje syna. Wzrosły koszty utrzymania chociażby małoletniego N. z racji tego, że zaczął uczęszczać do przedszkola. Przedstawicielka ustawowa ponosi więc koszty związane z opłatą za przedszkole, zakupem wyprawki itp. Porównując zatem sytuację małoletnich pozwanych i ich przedstawicielki ustawowej z grudnia 2018 roku i z chwili obecnej, nastąpiła zmiana uzasadniająca podwyższenie alimentów, nie zaś ich obniżenie.

W niniejszej sprawie Sąd doszedł do wniosku, iż zasadnym jest oddalenie wniosku. Sąd uwzględnił przy tym zarobkowe i majątkowe możliwości powoda oraz fakt, iż nie sprawuje osobistej pieczy, nie wykazuje osobistej troski o wychowanie synów. Sąd wziął pod uwagę, iż w zakładzie karnym powód był zatrudniony odpłatnie. Po opuszczeniu zakładu karnego z początkiem października 2019 roku powód podjął pracę zarobkową za stawkę 15 złotych/godzinę i szuka lepiej

płatnego zajęcia. Powód ma więc zatrudnienie zapewniające stały dochód. Jego możliwości zarobkowe w okresie przed izolacją penitencjarną (w 2018 roku) kształtowały się na poziomie 3000 złotych miesięcznie i obecnie są, zdaniem sądu, na podobnym poziomie. Powód jest mężczyzną w sile wieku i w dobrym stanie zdrowia. Osadzenie pozwanego w zakładzie karnym było natomiast konsekwencją jego nieodpowiedzialnego zachowania, z którym powinien być się liczyć.

Rodzice nie mogą uchylić się od obowiązku alimentacyjnego na tej podstawie, że wykonywanie tego obowiązku stanowiłoby dla nich nadmierny ciężar. Są obowiązani podzielić się z dzieckiem nawet najmniejszymi dochodami. W szczególnych przypadkach, gdy sytuacja dziecka tego wymaga, rodzice mają nawet obowiązek wyzbywania się posiadanego majątku, bądź jego niektórych składników, aby w ten sposób podołać ciężącemu na nich obowiązkowi alimentacyjnemu, na przykład dla ratowania zdrowia dziecka. Podstawą oddalenia powództwa o zasądzenie alimentów może być tylko brak wszelkich możliwości po stronie zobowiązanego, nie zaś szczupłość środków, jakimi on rozporządza. Możliwości świadczenia alimentów nie ma ten, kto nie posiada majątku, nie jest, ze względu na stan zdrowia, zdolny do pracy zarobkowej i nie otrzymuje świadczeń (Komentarz do art. 128, art. 129, art. 133, art. 135 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (Dz.U.64.9.59), [w:] Z. Krzeźniński, Alimenty i ojcostwo. Komentarz, Oficyna, 2008, wyd. III).

Cytowany już powyżej przepis art. 135 k.r.o., normujący wyznaczniki zakresu świadczeń alimentacyjnych i określający je od strony zobowiązanego jako „zarobkowe i majątkowe możliwości”, ma zastosowanie wobec osób, o których obowiązku alimentacyjnym orzeka Sąd, niezależnie od tego, jaka jest ich sytuacja życiowa. Ocena możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego musi jednak uwzględniać realia społeczno-gospodarcze. Szczególnej staranności w poszukiwaniu pracy czy źródła legalnych dochodów w warunkach bezrobocia – por. Uchwała z dnia 23 sierpnia 1995 r. Sądu Najwyższego III CZP 94/95, LEX nr 9225, Biul.SN 1995/8/1 - można oczekiwać w zasadzie tylko od osoby korzystającej z wolności. Skazany, który odbywa karę pozbawienia wolności, zdany jest na inicjatywę służb więziennych w znalezieniu dla niego pracy. Nie oznacza to jednak, że roszczenie o alimenty od niezatrudnionego skazanego, który nie posiada majątku przynoszącego dochód, podlega każdorazowo oddaleniu. W okolicznościach konkretnej sprawy bowiem może być uzasadnione zastosowanie art. 136 k.r.o., w którym ustawodawca zapewnia ochronę uprawnionym do alimentacji w ten sposób, że jeżeli w ciągu ostatnich trzech lat przed sądowym dochodzeniem świadczeń alimentacyjnych osoba, która była już do tych świadczeń zobowiązana, bez ważnego powodu zrzekła się prawa majątkowego lub w inny sposób dopuściła do jego utraty albo jeżeli zrzekła się zatrudnienia lub zmieniła je na mniej zyskowne, nie uwzględnia się wynikłej stąd zmiany przy ustalaniu zakresu świadczeń alimentacyjnych.

Przepis ten nie uchybia art. 135 § 1 k.r.o. co do samej zasady, że zakres świadczeń alimentacyjnych zależy m.in. od możliwości zarobkowych zobowiązanego, lecz stanowi o zastosowaniu tej zasady w szczególnej sytuacji. Zgodnie bowiem z art. 136 k.r.o., możliwości zarobkowe ustala się z pominięciem wymienionych w tym przepisie zdarzeń pochodzących z działalności zobowiązanego podejmowanej in fraudem osoby uprawnionej.

Wyjątkowy charakter przepisu art. 136 k.r.o. - jak podkreślono w uzasadnieniu omawianej uchwały - nie wyklucza możliwości jego zastosowania, w sytuacji gdy osoba, która była już zobowiązana do świadczeń alimentacyjnych lub powinna liczyć się z rychłym powstaniem takiego obowiązku, dopuściła do utraty zatrudnienia czy możliwości jego uzyskania przez to, że w wyniku popełnienia przestępstwa została pozbawiona wolności. Chodzić tu będzie wyłącznie o takie wypadki, które w świetle zasad doświadczenia życiowego i współżycia społecznego uzasadniają potraktowanie osoby pozbawionej wolności na równi ze zobowiązanym, który dobrowolnie, bez ważnych powodów, uszczupła swoje zdolności zarobkowe w sposób wskazany w art. 136 k.r.o., lekceważąc obowiązek alimentacyjny (Uchwała z dnia 26 maja 1995 r. Sąd Najwyższy, III CZP 178/94 OSNC 1995/10/136, Prok.i Pr.-wkł. 1995/7-8/35).

Wszystkie podniesione wyżej okoliczności uzasadniają oddalenie powództwa.

Wobec ustanowienia dla powoda pełnomocnika z urzędu Sąd postanowił przyznać radcy prawnemu T. R. wynagrodzenie w kwocie 295,20 zł z VAT, wypłacając je z rachunku Skarbu Państwa, w oparciu o stawki wskazane w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów niepłatnej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2016 r. poz. 1715 z późn.zm.).